

Polska

Podatki trzeba płacić

2015-03-27 12:40:26

W polskim prawie podatkowym mamy 10 podatków bezpośrednich i trzy pośrednie.

Polski system podatkowy reguluje szereg ustaw szczegółowych dotyczących dziesięciu podatków bezpośrednich i trzech pośrednich. Przewidziano w nich m.in. zachęty podatkowe w postaci ulg i zwolnień - zarówno dla firm, jak i osób fizycznych.

Podatki bezpośrednie to podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT), podatek dochodowy od osób prawnych (CIT), podatek od spadków i darowizn, podatek od czynności cywilnoprawnych, podatek rolny, podatek leśny, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, podatek tonażowy, podatek od wydobycia niektórych kopalin. Podatki pośrednie to podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy i podatek od gier.

CIT

Dla firm zasadniczym podatkiem jest podatek dochodowy od osób prawnych. Ustawa o CIT mówi, że podatnikami są m.in. osoby prawne, podatkowe grupy kapitałowe (grupy składające się z co najmniej dwóch spółek prawa handlowego mających osobowość prawną, które funkcjonują w związkach kapitałowych i spełniają określone w ustawie warunki).

Podatek wynosi 19 proc. podstawy opodatkowania. Podatnicy dokonujący transakcji z podmiotami powiązanymi lub mającymi miejsce zamieszkania albo siedzibę w tzw. rajach podatkowych muszą przygotowywać szczególną dokumentację podatkową takich transakcji. Jeżeli nie przedstawią fiskusowi takiej dokumentacji rozliczeniom firmy przyjrzą się inspektorzy skarbowi. Mogą oni określić dochód w wysokości wyższej (a stratę w wysokości niższej) niż zadeklarowana przez podatnika - różnicę opodatkowuje się stawką w wysokości 50 proc.

Podstawę opodatkowania stanowi, co do zasady, dochód po odliczeniu m.in. ewentualnych darowizn na określone cele. Ich wysokość nie może przekroczyć 10 proc. dochodu. Ustawa określa szczegółowe warunki przekazywania darowizn. Odliczeniu podlegają również darowizny na działalność charytatywno-opiekuńczą na podstawie tzw. ustaw kościelnych - w tym przypadku do wysokości 100 proc. dochodu.

Od podstawy opodatkowania może być również odliczone do 50 proc. wydatków na nabycie nowych technologii, po spełnieniu określonych warunków. Ponadto z zachęt polegających na zwolnieniach z CIT mogą korzystać firmy inwestujące w Specjalnych Strefach Ekonomicznych.

Przedmiotem opodatkowania CIT jest dochód bez względu na rodzaj źródeł przychodów, z jakich dochód ten został osiągnięty. Dochód to nadwyżka przychodów nad kosztami ich uzyskania. Jeżeli koszty uzyskania przychodów przekraczają sumę przychodów, mówimy o stracie.

Podatnik, który poniósł stratę w roku podatkowym, o jej wysokość może obniżyć dochód w najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych. Wielkość tego obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50 proc. kwoty straty. Szczególne zasady dotyczą określenia dochodu z udziału w zyskach osób prawnych (np. dywidend) oraz dochodu podmiotów zagranicznych z tytułu tzw. należności licencyjnych (np. z odsetek), a także dochodów podmiotów powiązanych kapitałowo.

Ustawa dość szczegółowo definiuje, czym jest przychód. Wskazuje, że to przede wszystkim otrzymane pieniądze, wartości pieniężne, różnice kursowe czy wartość nieodpłatnie lub częściowo odpłatnie otrzymanych rzeczy, praw lub innych świadczeń. Przychody, to także „należne przychody”, choćby nie zostały jeszcze faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, czy udzielonych bonifikat.

Zgodnie z ogólną zasadą przy określaniu daty powstania przychodów przyjmuje się, że przychód należy powstaje w dniu wydania rzeczy, zbycia prawa majątkowego lub wykonania usługi, w tym częściowego wykonania usługi. Następuje to nie później niż w dniu wystawienia faktury albo uregulowania należności.

Szczegółowe zasady liczenia przychodów dotyczą m.in. usług rozliczanych w okresach rozliczeniowych, czy dostaw energii elektrycznej, czy gazu. Ustawa opisuje też kategorie, których nie uznaje się za przychody.

Ustawa opisuje szczegółowo, czym są koszty podatkowe oraz mówi, jak je rozliczać. Do kosztów uzyskania przychodów nie zalicza się wydatków na nabycie lub wytworzenie określonych składników majątku. Chodzi np. o budynki, budowle, maszyny, środki transportu oraz prawa majątkowe, takie jak: licencje, prawa autorskie. W tym przypadku mamy, bowiem do czynienia z tzw. odpisami amortyzacyjnymi, które firmy zaliczają do kosztów.

Szczegółowe zasady dotyczą opodatkowania stron umowy leasingu. Przepisy ustawy uzależniają rozliczenia podatkowe w tym zakresie m.in. od warunków takiej umowy.

Zgodnie z ustawą o CIT firmy nie składają w trakcie roku podatkowego deklaracji podatkowych, ale muszą wpłacać zaliczki na podatek. Mali podatnicy oraz podatnicy rozpoczynający prowadzenie działalności gospodarczej mają możliwość wpłacania zaliczek kwartalnie. Roczną deklarację składa się do końca marca i w tym terminie trzeba wpłacić podatek należny albo różnicę między podatkiem należnym od dochodu wykazanego w zeznaniu a sumą wpłaconych zaliczek.

Ustawa mówi, że podatnicy CIT, jeżeli mają siedzibę lub zarząd w Polsce, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia. Firmy, które nie mają w Polsce siedziby lub zarządu, podlegają obowiązkowi podatkowemu tylko od dochodów, które osiągają w Polsce.

VAT

Z racji obecności Polski w UE polskie regulacje dotyczące VAT są z zasady zgodne z unijnymi. Różnice dotyczą szczegółów, na które w większości pozwala prawo unijne. Firma, która jest podatnikiem VAT sama oblicza i wpłaca do właściwego urzędu skarbowego podatek. VAT do zapłaty stanowi różnicę pomiędzy VAT uzyskanym ze sprzedaży towarów klientom (podatek należny) a VAT zapłaconym przy zakupie towarów (podatek naliczony). Odrębne zasady dotyczą odliczenia podatku naliczonego przy zakupie samochodów osobowych, paliw do nich i części.

Generalnie VAT odprowadza sprzedający, ale aby ukrócić wyłudzenia w obrocie niektórymi towarami wprowadzono tzw. odwrócony VAT na niektóre wyroby. Dotyczy on. m.in. emisji gazów cieplarnianych, obrotu złomem, czy niektórymi wyrobami stalowymi. W takim przypadku podatek odprowadza kupujący, a nie sprzedający.

Obowiązek podatkowy w VAT powstaje z chwilą dokonania dostawy towarów lub wykonania usługi, a podatek co do zasady trzeba odprowadzić do 25 dnia następnego miesiąca.

1 stycznia 2011 r. w celu ochrony budżetu państwa podwyższono o 1 pkt proc. stawki VAT. Mają one obowiązywać do końca 2016 r. Podstawowa stawka wynosi 23 proc., stawka 8 proc. ma zastosowanie m.in. do niektórych produktów spożywczych, czy usług budowlanych, a stawka w wysokości 5 proc. obejmuje podstawowe produkty żywnościowe, czy książki. W wewnątrzspółnotowej dostawie towarów oraz w eksporcie towarów stawka podatku wynosi 0 proc. Stawka zerowa ma też zastosowanie m.in. do towarów i usług związanych z transportem morskim i lotniczym oraz środkami tego transportu, usług związanych z eksportem towarów, usług transportu międzynarodowego.

AKCYZA

Podobnie, jak w przypadku VAT, także akcyza jest w UE tzw. podatkiem zharmonizowanym. Oznacza to, że w większości polskie przepisy akcyzowe są spójne z regulacjami unijnymi. Dotyczy to wyrobów energetycznych, energii elektrycznej, alkoholu i napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych. Pozostałe wyroby, np. samochody osobowe są opodatkowane akcyzą według indywidualnych polskich zasad, co jest zgodne z regulacjami unijnymi.

Według aktualnych przepisów stawka akcyzy na benzynę silnikową wynosi 1 tys. 565 zł za 1000 litrów, na olej napędowy 1 tys. 196 zł za 1000 litrów, na energię elektryczną - 20 zł za 1 MWh, na alkohol etylowy - 5 tys. 704 zł za 1 hl alkoholu o mocy 100 proc. W przypadku samochodów osobowych o pojemności silnika powyżej 2000 cm sześć. akcyza wynosi 18,6 proc. podstawy opodatkowania, a w przypadku pozostałych samochodów osobowych - 3,1 proc. podstawy opodatkowania.

PODATEK TONAŻOWY

CIT-u nie zapłacą firmy żeglugowe zajmujące się międzynarodowym transportem morskim, które zdecydują się na opodatkowanie specjalnym podatkiem tonażowym. Podatkowi temu mogą podlegać firmy wykorzystujące statki o określonej pojemności i w określonym w ustawie zakresie. Podatkowi temu może też podlegać działalność związana z dzierżawą i użytkowaniem kontenerów, prowadzenia działalności załadunkowej, rozładunkowej i naprawczej, czy prowadzenia terminali pasażerskich.

Podatek ten jest płatny miesięcznie, a jego stawka wynosi 19 proc. podstawy opodatkowania. Za podstawę opodatkowania przyjmuje się dochód przedsiębiorcy żeglugowego obliczony jako iloczyn dobowej stawki (uzależnionej od pojemności netto statku) oraz okresu eksploatacji w danym miesiącu wszystkich statków przedsiębiorcy.

PODATEK OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH

Firmy oraz osoby fizyczne, które mają m.in. samochody ciężarowe muszą się liczyć z koniecznością zapłaty podatku od środków transportowych. Obejmuje on np. samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony, określone ciągniki siodłowe i balastowe a także przyczepy, naczepy i autobusy.

Podatnikami tego podatku są m.in. osoby fizyczne i prawne będące właścicielami środków transportowych, a także jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, na którą środek transportowy został zarejestrowany. Stawki podatku od środków transportowych uchwała rada gminy w granicach określonych przepisami ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI

Właściciele nieruchomości muszą odprowadzać podatek od nieruchomości. Przedmiot opodatkowania w tym przypadku są: grunty,

budynki lub ich części, budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Podatnikami tego podatku m.in. są właściciele, użytkownicy wieczysti, czy tzw. samoistni posiadacze. Wysokość stawek podatku określa, w drodze uchwały, rada gminy. Samorząd uwzględnia górne granice stawek ogłaszane przez Ministra Finansów w obwieszczeniu. Rada gminy decyduje także o zwolnieniach z podatku od nieruchomości wykraczających poza listę zwolnień zawartych w ustawie.

Zgodnie z ustawą o podatkach i opłatach lokalnych zwolnione z podatku od nieruchomości są m.in: budynki gospodarcze lub ich części służące działalności leśnej lub rybackiej; grunty i budynki wpisane indywidualnie do rejestru zabytków; grunty położone na obszarach objętych ochroną ścisłą; nieużytki, użytki ekologiczne, grunty zadrzewione i zakrzewione;

Podatku nie płacą też prowadzący zakłady pracy chronionej, instytuty badawcze (z wyjątkiem przedmiotów opodatkowania zajętych na działalność gospodarczą) oraz przedsiębiorcy o statusie centrum badawczo-rozwojowego (w odniesieniu do przedmiotów opodatkowania zajętych na cele prowadzonych badań i prac rozwojowych).

PODATEK ROLNY I LEŚNY

Grunty określone jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych podlegają natomiast opodatkowaniu podatkiem rolnym (z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza). Podatek ten muszą płacić m.in. właściciele gruntów; posiadacze samoistni gruntów; użytkownicy wieczysti; posiadacze gruntów, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego; dzierżawcy gruntów gospodarstwa rolnego.

Stawki podatku rolnego zależą od rodzaju gruntów i odnoszą się do ceny tzw. hektara przeliczeniowego żyta. Rada gminy może obniżyć cenę skupu żyta przyjmowaną jako podstawę obliczenia podatku rolnego na obszarze gminy.

Natomiast lasy (z wyjątkiem lasów zajętych na wykonywanie innej działalności gospodarczej niż działalność leśna) są opodatkowane podatkiem leśnym. Podatek ten płacą właściciele lasów, posiadacze samoistni lasów, użytkownicy wieczysti lasów oraz posiadacze lasów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

Stawki podatku leśnego liczonego za hektar zależą od równowartość pieniężnej 0,220 metrów sześciennych drewna obliczona według średniej ceny sprzedaży drewna uzyskanej przez nadleśnictwa za pierwsze trzy kwartały roku poprzedzającego rok podatkowy. W przypadku lasów ochronnych oraz lasów wchodzących w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych stosuje się 50 proc. tej stawki. Rada gminy może obniżyć kwotę stanowiącą średnią cenę sprzedaży drewna przyjmowaną jako podstawę obliczenia podatku leśnego na obszarze gminy.

PCC

Dla przedsiębiorców istotne znaczenie może mieć podatek od czynności cywilnoprawnych. Podlega mu szereg czynności w tym: umowy sprzedaży, umowy pożyczki, ustanowienie odpłatnego użytkowania, umowy spółki i ich zmiany (akty założycielskie, statuty spółek i ich zmiany).

Przepisy mówią, jaką czynność należy traktować jako zmianę umowy spółki. W przypadku spółki osobowej będzie to wniesienie lub podwyższenie wkładu, którego wartość powoduje zwiększenie majątku spółki albo podwyższenie kapitału zakładowego; pożyczka udzielona spółce przez wspólnika; dopłata oraz oddanie przez wspólnika spółce rzeczy lub praw majątkowych do nieodpłatnego używania.

W przypadku spółki kapitałowej będzie to m.in. podwyższenie kapitału zakładowego z wkładów lub ze środków spółki oraz dopłaty,

czy przekształcenie lub łączenie spółek, jeżeli ich wynikiem jest zwiększenie majątku spółki osobowej lub podwyższenie kapitału zakładowego.

Zmiana umowy spółki jest też przeniesienie do Polski z innego kraju niebędącego w UE rzeczywistego ośrodka zarządzania spółki kapitałowej lub siedziby spółki kapitałowej.

Podatnikami podatku od czynności cywilnoprawnych są osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, będące stronami czynności cywilnoprawnych. Na przykład przy umowie sprzedaży podatnikiem jest kupujący, przy umowie zamiany - obie strony, a przy umowie darowizny - obdarowany. W przypadku umowy spółki cywilnej podatnikami są wspólnicy, a przy pozostałych umowach spółki - spółka.

Jeżeli obowiązek podatkowy ciąży na kilku podmiotach, są one zobowiązane solidarnie do zapłaty podatku. Ustawa przewiduje szereg zwolnień z PCC, zarówno przedmiotowych (dotyczących określonych czynności), jak i podmiotowych (obejmujących konkretne podmioty np. jednostki samorządu terytorialnego).

Podstawę opodatkowania ustawa określa odrębnie dla każdej czynności. Na przykład w umowie sprzedaży będzie nią wartość rynkowa rzeczy lub prawa majątkowego. Jeśli podatnik nie określi wartości lub podał wartość nieodpowiadającą wartości rynkowej, określi ją organ podatkowy na podstawie opinii biegłego lub wyceny rzeczoznawcy. Jeśli tak określona wartość różni się o więcej niż 33 proc. od wartości podanej przez podatnika, koszty opinii ponosi podatnik.

Stawki podatku wynoszą od 0,5 proc. (w przypadku umowy spółki) do 20 proc. - np. w przypadku umowy pożyczki, kiedy należny podatek nie został zapłacony, albo w przypadku, gdy jeżeli otrzymujący pieniądze (osoba najbliższa) nie udokumentował, że zostały ona wpłacone na rachunek bankowy.

PODATEK OD GIER

Przedsiębiorcy organizujący hazard będą opodatkowani podatkiem od gier obejmującym gry losowe (np. poker, w kości, bingo, loterie), zakłady wzajemne i gry na automatach. Podatnikiem podatku od gier jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, która organizuje gry hazardowe na podstawie udzielonej koncesji lub zezwolenia oraz podmioty zarządzające gry objęte monopolem państwa oraz uczestnicy turnieju gry pokera.

Ustawa o grach hazardowych szczegółowo określa podstawę opodatkowania dla poszczególnych gier. Na przykład w przypadku loterii pieniężnej, loterii fantowej i grze telebingo podstawą opodatkowania będzie suma wpływów uzyskanych ze sprzedaży losów lub innych dowodów udziału w grze, a w zakładach wzajemnych - suma wpłaconych stawek. W pokerze rozgrywanym w formie turnieju podstawą opodatkowania będzie kwota wygranej

pomniejszona o kwotę wpisowego za udział w turnieju, a w grze na automacie - różnica między kwotą wpłaconą do automatu w postaci żetonów, a sumą wygranych uzyskanych przez uczestników gier.

W zależności od rodzaju hazardu stawki wynoszą od 2,5 proc. (sportowe zakłady wzajemne) do 50 proc. w przypadku m.in. gry na automatach, czy w kości.

PODATEK OD KOPALIN

Przedsiębiorstwa eksploatujące złoża miedzi i srebra podlegają podatkowi od wydobycia niektórych kopalin. Obowiązek podatkowy powstaje w dniu wyprodukowania koncentratu z wydobytego przez podatnika urobku rudy miedzi. W przypadku gdy podatnik nie produkuje koncentratu z wydobytego urobku rudy miedzi, obowiązek podatkowy powstaje w dniu wydobycia tego urobku.

Podstawę opodatkowania podatkiem stanowi ilość miedzi oraz srebra zawarta w wyprodukowanym koncentracie. W przypadku gdy podatnik nie produkuje koncentratu z wydobytego urobku rudy miedzi, podstawę opodatkowania podatkiem stanowi ilość miedzi oraz srebra zawarta w urobku rudy miedzi. Stawki podatku są określone oddzielnie dla tony miedzi i kilograma srebra. Są obliczane miesięcznie na podstawie średniej arytmetycznej dziennych notowań miedzi na London Metal Exchange (LME) i średniej arytmetycznej dziennych notowań srebra na London Bullion Market Association oraz średniej arytmetycznej średnich kursów dolara amerykańskiego do złotego ogłoszonych przez Narodowy Bank Polski.

Do obowiązków podatnika należy pomiar zawartość miedzi i srebra w wydobytym urobku rudy miedzi. W przypadku miedzi każdego dnia, a w przypadku srebra raz na miesiąc na podstawie pobranych próbek dziennych.

PIT

Dochody osobiste opodatkowane w Polsce są podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Co do zasady podatek ten jest płacony według skali podatkowej przy zastosowaniu stawek podatku w wysokości 18 proc. i 32 proc. (wyższa stawka obowiązuje dla dochodów przekraczających wysokość 85 tys. 528 zł) Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub zajmujące się określoną produkcją rolną mogą, po spełnieniu pewnych warunków, płacić 19 proc. podatek. Nie mają jednak wtedy prawa do szeregu ulg podatkowych przewidzianych w ustawie o PIT. 19 proc. stawka dotyczy też dochodów z kapitałów, np. ze sprzedaży papierów wartościowych, czy z odsetek od lokat bankowych.

Podatnicy rozliczający się według skali mogą korzystać m.in. z ulg na dzieci, czy ulgi rehabilitacyjnej.

Dochód osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą (także w formie spółki cywilnej) może też być opodatkowany - po spełnieniu określonych warunków - tzw. ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Podstawę opodatkowania stanowi w tym wypadku przychód bez pomniejszania o koszty jego uzyskania. Stawka podatku zależy od rodzaju wykonywanej działalności. I tak dla przychodów osiągniętych w zakresie wolnych zawodów wynosi 20 proc., a dla przychodów z pośrednictwa w handlu hurtowym, hoteli, wynajmu samochodów osobowych - 17 proc. W przypadku działalności wytwórczej, czy robót budowlanych zastosowanie będzie miała stawka 5,5 proc.

Istnieje także możliwość opodatkowania dochodów jednoosobowych przedsiębiorców w formie karty podatkowej. Podatnicy opodatkowani w ten sposób nie muszą prowadzić ksiąg, składać zeznań podatkowych oraz wpłacać zaliczek na podatek dochodowy. Stawki karty podatkowej określone są kwotowo, a ich wysokość uzależniona jest m.in. od: rodzaju i zakresu prowadzonej działalności; liczby zatrudnionych pracowników; liczby mieszkańców miejscowości, w której prowadzona jest działalność gospodarcza.

PODATEK OD SPADKÓW I DAROWIZN

Podatkiem osobistym jest też w polskim prawie podatek od spadków i darowizn. Podlega mu np. nabycie rzeczy lub praw majątkowych m.in. w drodze: dziedziczenia, darowizny, polecenia darczyńcy, zasiedzenia, zachowku, nieodpłatnej renty użytkowania oraz służebności. Ponadto podatkowi podlega nabycie praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycie jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci.

Wysokość podatku lub też zwolnienie z niego zależy od tzw. grupy podatkowej określającej osobisty stosunek nabywcy do osoby, od której lub po której uzyskał on nabyte rzeczy i prawa majątkowe. Stawki wynoszą od 3 proc. do 20 proc. Z zasady z podatku od spadku i darowizn jest zwolniona - pod pewnymi warunkami - najbliższa rodzina. Ustawa przewiduje kwoty wolne od podatku, których wysokość zależy od grupy podatkowej. Preferencje dotyczą też uzyskanych darowizn, które zostaną przekazane na zakup mieszkania, czy budowę domu.

(PAP)

mmu/

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO
ROZWOJU**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego